

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:

Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Иван Маширевић

Бр. 1.

Изази једанпут ме-
сечно

Цена је листу на годину
2 ф. или 5 дин.

Година
III.

КРАЉИЦА ✠ ЈЕЛИСАВЕТА

Како тужно бруји у кошници рој кад изгуби своју матицу! Како се и у природи код безумних створова осећа жалост и туга! Па зар кошница народа напуњена разумним створовима да не тужи и не жали за својом изгубљеном мајком за својом добром краљицом?! Неизмерна је туга свих грађана наше монархије, наша жалост је и удвостручена, јер драгоцен живот наше добре краљице одузео је крвник, који нема ни Бога ни душе ни срца. Ми пчелари оплакујемо не само своју ошћу мајку, своју краљицу него оплакујемо и моћну заштитницу пчеле, заштитницу пчеларске задруге Бечке. У свој тузи нашој остаје нам утеха наш добри и витешки владар, па Богу се милостивом обраћамо да Њему буде милостив ради наше утехе.

Теодор Богдановић

велики газда и први председник „српске пчеларске задруге“.

У каквој радости плива душа пчеларева, када му се рој на топлим зрацима мајскога сунца уз милозвучну зуку пчела изнад пчелињака вије, док матица не седне на zgodно место — то зна и осећа само прави пчелар! Исту таку радост осећао је сваки пчелар на пчеларској скупштини у Руми 13. (25.) августа о. г. гледањем не додуше роја пчела већ дивног броја

пчелара из ната, Сре- није и Бос- око својема- на Живано- снују срп- ску задругу. и основаше, ради оних бара која ће ца пчелар- сваком чла- свима зајед- и целом на-

Да је ис- тврдња мно- пчелари ве- ри и вредни многе лепе лиње приа- лара, могао ској скуп- ки уверити. свим срцем, и мишљу о- том реду и

Теодор Богдановић.

Бачке, Ба- ма, Славо- не сабраних тице Јова- вића, да о- ску пчелар- Пчелари је основаше је многих до- та заједни- скапружати ну за себе и но а тиме шем народу. тинита ова гих да су ћином доб- људи, и да особине пче- њају за пче- се о пчелар- штини сва- Сви су били свом душом дани зада- посао је те-

као као у кошници глатко и брзо а све добро и смишљено.

Та красна заједница честитих људи изабрала је себи пред- седника и том почашћу први пут је одликовала румскога гра- ђанина и великога газду *Теодора Богдановића*.

Слика коју овде доносимо приказује нам тога првога пред- седника српске пчеларске задруге, приказује нам човека који и ако је прешао шездесету годину и ако је велики газда ипак се одао свом вољом и великом љубављу пчеларству ради ду- ховнога уживања.

Да је истина да се пчеларством могу занимати само че-

стити људи а рђави ретко, јер немају разлога да се пчеларством баве, доказује ту истину и наш председник. Ко познаје Т. Богдановића тај зна и за његове врлине. Друштвена углађеност, љубазно опћење са сваким, истинска љубав и оданост св. православној цркви и своме народу јесу карактерне црте и својства његова, која се данас на жалост ређе у нашем друштву налазе. Са тих одличних својстава и јесте Теодор Богдановић поштована личност међу својим суграђанима без разлике вере и народности. О видљивим знацима његових осећаја за православље и синовске љубави према цркви може се уверити сваки, кад види у румској цркви „Свију светих“ скупочене поклоне у вредности од 4000 фор. А и о његовим осећејима за Српство може сваки с похвалом говорити. Ко је само прекорачио његов праг и зачekaо потпоре за српску просвету, одрекао није. Он је члан многих просветних и хуманитарних друштава а председник је српског невачког друштва у Руми.

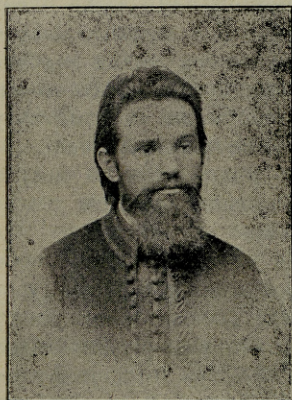
Теодор Богдиновић родио се у Руми 1830. 21 јануара од родитеља Петра и Ане трговаца румских. Слика га врло верно приказује као човека у снази.

„Српски Пчелар“ поздрављајући га као пчелара и првога председника „српске пчеларске задруге“ жели му дуга живота пуна снаге и устрајности у корист „српске пчеларске задруге“.

III.

Безматaк и назовиматица.

Ђ. Коларовић парох.

Безматaк и назовиматица све су невоље које често једна за другом узастопце иду а са којима се пчелар врло често срета. У безматку који је народом јак те није набрзо пао као жртва метиљу или туђицама, — или ако није сам по себи изумро, појављује се врло често назовиматица — пчела радилица, која носи трутовска јаја.

Моја није намера да пишем о томе, како и на који начин нека радилица толико се развије да је у стању носити јаја, јер о томе је писано и у овоме листу; ко хоће дакле, може читати шта је о назовиматици писао г. главни уредник овога листа у 12. бр. „Срп. Пчелара“ од пр. године.

Ја сам намеран да на основу својих бележака илуструјем

чисто и јасно безматок и кошницу са назовиматицом и да изнесем сигурне знаке па којима ће још неискусни пчелар поуздано моћи познати да му је нека кошница безматок или да се је у безматку појавила назовиматица.

Прошле пчеларске године имао сам на своме пчелињаку једну плетару, на којој сам могао лепо целу ту процедуру пратити и јасно посматрати, како се у безматку појављује назовиматица.

У току лањске зиме приметио сам да ми једна плетара необично и дуго бруји нарочито у вече док у осталим кошницама владаше потпуна тишина; ово ме је прво навело да посумњам у нормално стање исте кошнице и давало повода слутњи, да ће иста бити безматок. Моја је сумња порасла још већма с тога, што у месецу фебруару и марту када су пчеле из осталих кошница вредно скуљале брашно, првоточину а касније и цветни прах, дотле не видех ниједне пчеле да с гађицама улеће у ту кошницу. Да је ова кошница била јака, ја бих је спојио са другом кошницом; но пошто је била народом доста слаба, пустио сам да видим шта ће од ње бити, јер нисам хтео због ње да у рано пролеће узнемирујем другу здраву кошницу. Бојати се нисам морао да ће од глади умрети, јер је меда имала задоста.

С дана на дан нисам испуштао ову кошницу из вида пажљиво пратећи шта се у њој догађа. Више пута ме је као нека жалост обузимала гледајући ту кошницу како се мало по мало гаси живот у њој, баш као и у човеку који умире. Ко има ока и воље за посматрање живота пчелињег, не може а да се не стужи гледајући бедне пчеле у безматку, јер ту влада у пуном смислу жалост. Као деца за мајком тако туже пчеле за својом матицом — том у истину једином и правом мајком у кошници. Она вредна пчелица која се не зна никад задоста нарадити, која не зна шта је умор нити помишља да се извлачи од посла и заклони од тешка напора пада у безматку у очајање. Рад — ту најмилију забаву и све уживање своје — напушта, мртво и раштркано без икаква реда миле по саћу и кошници. Куцнеш ли по кошници без матице зачућеш тужан и отегнут глас као да су у кошници сиње кукавице; а ако лупнеш по здравој кошници одговориће ти кратко али достојанствено брујање а стражарице као неке амазонке испадају на лето. — И за пчеле вреди она пословица: „весело срце кудељу преде“. Док из других кошница сестрице им са веселом зуком одлећу и долећу, оне из безматка кадгод тек по која ћутом пусти се у зрак, ваљда да какав баш журни посао сврши. Па ни страже праве у безматку нема; — и ако се нађе која на лету, нема да јуначки стрши и стриже својим пипцима и бадро да мотри на свакога ко улази и излази на лето, већ мртво седи или мили око лета, као да некога тражи и изгледа.

А како и да не туже јадне пчелице, кад виде да им кућа њихова, за коју раде, живе и гину очигледно пропада. Старе пчеле по мало изумиру а подмлатка нема — а „на млађима свет остаје“! Па ни на чистоћу куће више се не поклања пажње, јер је туга преотела мах. — Ето тако се тавори безматок док било из кога му драго узрока не пропадне; а пропасти за сигурно мора ако му пчелар не притекне у помоћ. Но пре него што безматок пропадне хоће да се појави у њему назовиматица, која истина леже јаја, али јаја неоплођена, дакле таква, из којих се не легу вредне пчелице него лењи готовани — трутови.

Но да се вратим опису мога безматка. Жалост нерад и неред трајали су у тој кошници до 14. апр. пр. године. Тога се дана изненадох, јер наста потпуни обртањ у тој кошници. Пчеле почеше веселије зујати, на посао излетати и враћати се са гађицама, — а и оног вечерњег туговања несташе.

Ја сам био у недоумици, зачуђено сам гледао у преображену кошницу; с једне стране није ми било право што сам био тако лош посматрач те ову кошницу за безматок држао, а с друге стране опет сам се радовао што моја кошница мртва би па оживе. Али та радост моја за мало бејаше, јер не би за дуго, а ја онаких да је моја кошница натучена рђавог црва, а кроз кратко време врела је дивља пчела у тој кошници. Сада сам разумео откуда онај преокрет од жалости у радост; сада ми је било јасно коме су пчеле марљиво рђу доносиле.

Да се нису на тој кошници — као што напред рекох — јасно показали сви знаци безматка, ја би посумњао да ова кошница има матицу трутовњачу; јер по правилу рђав црв односно дивљу пчелу леже трутовњача дакле права матица, која нема сперме, а не пчела — назовиматица, као што то неки наши и страни пчелари погрешно говоре и пишу. А да баш права матица (трутовњача) леже дивљу пчелу ја сам се уверио г. 1895. кад сам истресао кошницу једнога овдашњег пчелара у којој је превладала дивља пчела, те сам међу шаком правих радилица и множином дивље пчеле нашао живу и врло лено развијену матицу. Но од овога мога доказа меродавнији су докази г. Живановића. Ко жели о томе више знати нека прочита у његовој врсној књизи „Српс. Пчелару“ стр. 74.

Но да пређем по ново на моју кошницу. У први мах био сам у забуну, јер нисам могао себи да протумачим, откуда на кошници сви јасни знаци безматка а уједно и дивља пчела. Јер, ако је у кошници трутовњача не треба да буде знакова безматка, а ако је назовиматица не би требало да има дивље пчеле, већ би требало да је кошница пуна обичних великих трутова, јер назовиматица редовно леже у трутовске ћелице.

Но и ово ми је било брзо јасно, јер када сам саће из те кошнице повadio, видео сам да у њој не беше трутовскога

саћа ни колико за један длан; а међу пчелама које сам на белу крпу истресао не беше нигде матице. Тиме ми је било све разјашњено. Кошница је та била прави безматак, с чега су и били на њој сви знаци безматка, док се није појавила у њој назовиматица. Дивља пчела (мали трутови) постала је отуда, што у кошници не беше трутовскога саћа, те је назовиматица приморана била да и против свога обичаја леже у пчелиње ћелице. Дакле, ма да дивљу пчелу редовно леже матица трутовњача, ипак у случају када нема у кошници трутовскога саћа, тада дивљу пчелу леже и назовиматица. За то када се у плетари у којој нема трутовскога саћа појави дивља пчела, не може пчелар за извесно знати ко ту дивљу пчелу леже, да ли трутовњача или назовиматица; осим у случају ако је на кошници опазио несумњиве знаке безматка и на једанпут преокрет од жалости у радост и из нерада у жив рад; тада може сигуран бити, да је у кошници назовиматица и да иста дивљу пчелу леже.

Када већ нишем о безматку и назовиматици као двома невољама које често пчелара сналазе, на своме ће месту бити да кажем, како пчелар исте може отклонити т.ј. како и шта да чини када га снађу.

Што се правога безматка тиче, томе у време када у кошницама нема легла није могуће на други начин помоћи, осим ако му пчелар дода готову оплођену матицу. Нема ли се залишне матице тада не преостаје пчелару ништа друго, него га или спојити са којом здравом кошницом; или ако нема у безматку више него шака пчела ваља га уклонити са његова места па пустити да се пчеле разиђу по другим кошницама, јер није вредно у рано пролеће за љубав шаке пчела узнемиривати и потресати другу добру и здраву кошницу. Са врло slabим безматком треба пчелар то чим пре да учини, док није упропашћен од метиља или док му туђице крај не учине. — Па и онда када има у кошницама легла касно у јесен или рано у пролеће, но када се матица или због рђавога времена или што нема трутова не може оплодити опет нема безматку лека, осим ако му се дода плодна матица.

Безматак прима оплођену матицу врло радо, за то је у том случају неки пчелари додају и без кавешчића. Но пошто мени ово увек изгледа некако ризично, стога ја додајем матицу увек у кавешчићу.* Чим пчелар стави кавешчић с матицом међу пчеле, одмах ће по њихову држању познати сме ли матицу пустити или не. Дешавало се, да сам је смео одмах пустити. Овако може сваки пчелар чинити, ако види да су пчеле мирне, ако су питоме и лепо се скупе око кавешчића те своје рилице пружају матици у намери да је хране и лицкају. По-

* Ове ћу године покушати додавати матице у вештачким матичњацима.

могне ли пчелар за времена безматку, спашће га од друге још веће невоље — назовиматице.

Но више пута се дешава, да пчелар не опази да му је кошница нека безматак; већ на једанпут види, да му је кошница пуна трутова или дивље пчеле према томе има ли у кошници трутовскога саћа или не. Такој кошници у којој се једном намести назовиматица врло је тешко помоћи, јер пчелар је без анатомскога ножа и дурбина не може по спољашности познати да је уклони из кошнице, а пчеле опет док је она у кошници неће да приме ни матицу ни уметнути матичњак. У тој невољи пчелари се испомажу тиме, што такову кошницу однесу подаље од њена места на које место ставе празну кошницу, ако ће пак да употребе исту кошницу тада се сва пчела — да ни једна у кошници или на саћу не остане — мора истрести; тада ће се све пчеле на своје старо место повратити, само неће назовиматица са неколико својих гардискиња, које морају с њом заједно погинути.

Ја нисам ово опробао, али сам слушао од пчелара, који су то радили, да ретко пчелар има користи од такове кошнице, јер остаје слаба преслаба. Зато у таком случају многи пчелари и не међу на старо место никакву кошницу, већ пусте да се пчеле по другим кошницама разиђу, што ове и ураде када виде пусте своје кућиште. Трутину или дивљу пчелу са назовиматицом и њеном пратњом треба пчелар да потуче.

Да пчелар не би овако кубурити морао, треба да гледа како ће што мање имати безматака. А ово ће постићи тиме, ако буде пазио да му матице не буду старије од 3 године и ако буде савесно обавио последњу јесењу ревизију те се тачно увери о стању легла, из чега ће познати каква је матица у којој кошници. Зна ли — а ако води рачуна мора знати — да му је која матица истрошена или стара, нека је замени младом плодном матицом. Истипа и млада матица може преко зиме умрети, али је пчелар опет сигурнији него са старом, јер се не каже забадава: „млад може а стар мора“.

Од назовиматице ће пчелар сачувати се ако буде безмацима што пре помогао било додавањем плодне матице, било спајањем са другом здравом кошницом.

Из свега овога видели смо да је безматак и назовиматицу — као и сваку другу болест — лакше предупредити него лечити.

Вел. Радинци, 2. Маја 1898.

Б. Коларовић
парох.

Моја американка.

(Наставак.)

А за јесењу пашу удесна је свака с мањим оквирима кошница. То се види из напријед наведенога рачуна о добитку меда на пчелињаку Станка Хила и учитеља Каменара. Премда се и ту види разлика између кошнице и кошнице. Али узмимо да је паша јесења у средњу руку, онда ће бити у кошницама пуно легла, а меда тек ако буде доста за зиму пчелама. Да пак дође пчелар до њекога добитка, мораће метати Ханеманове решетке. Само с њима моћи ће до њекога сувишка доћи. У то пак вријеме не бих смио никоме савјетовати да матице убија, не стога што је трудан и кубуран посао него стога што се у то вријеме не смију матице убијати. У августу мјесецу матице убијати може чинити само отац Методије по рецепту славнога пчелара Јовановића, који се преко ноћ ишчаурио као пчелар и којем је главно правило и који лажно вели, да је у пчеларству главно правило убијати у свако доба матице за вријеме ма које главне паше. У августу убијати матице, па давати пчелама да изводе у то вријеме нове младе матице, ја мислим да то не ће нико чинити, који иоле зна њешто о пчеларству и пчеларењу. Ја не ћу спомињати да кад би се безматичило у августу, да би многе кошнице остале безмаци и да би безматичењем све ушле у зиму слабе. Ја нећу спомињати да кад би случајно у то вријеме (што мора пчелар имати на уму) ударила киша, и заонуцала да би све обезматичене кошнице пронале него ћу споменути да матице, које се у августу оплоде, да те нијесу никад дуга вијека нити им плодовитост дуго траје. Данас имамо ми искуства, да су матице, које су се крајем августа или у почетку септембра оплодиле, угинуле одмах у зиму или постале у прољеће неплодне те су носиле само трутовска јаја. У том морају имати искуства особито они пчелари, који његују какву другу расу пчела н. п. талијанску. Да би одњеговали чисту талијанску расу, они чекају пошљедње вријеме, док пчеле по-

туку наше расе трутове, па онда тек пуштају талијанске трутове на оплођење, а то бива крајем августа и почетком септембра. Истина овијем се путем долази до чисте расе, али матице у ово вријеме оплођене брзо угину или постану неплодне. Зашто? Природно је, да се матице оплођавају у оно вријеме кад је ројидба. Кад се кошнице роје, онда се матице у другенцима, трећенцима и т. д. и матркама оплођавају. Ројидба пада кад је природа најбујнија, а то је крајем маја и цијелога јунија. Тада је природа најбујнија, а сунчани зраци најснажнији. Матице, које се у то вријеме оплоде, задовоље својој природи. Оне множину јаја нанесу до јесени, оне се износе као што треба и као што то природа захтијева. Оне су свој дуг одужиле, друштво умножавале, као што је природа од њих то захтијевала. Њихов јајњак чинио је своје по природи и кад је наступила јесен, треба да се одмара како ће одморен на прољеће с већом сакупљеном снагом моћи дјелати. Али кад се матица оплоди доцкан пред јесен кад престаје и паша и кад пчеле не могу без паше ни стварати млијеча, она мора по својем нагону да носи јаја као што чине матице оплођене у мају и јунију не осврћући се има ли напољу паше или нема. Природа је већ ударила натраг, пчеле немају шта да сабирају, а она не пита за то ништа него само носи јаја, јер природа је на то гони будући се скоро оплодила те треба да се и износи. Али наскоро удари хладноћа и та матица мора сад да престане носити јаја, а овамо није задовољила својој природи ношењем јаја. Она је досад свој јајњак напрезала наглим ношењем јаја а тијем је и ток крви морао јачи бити, који је морао изнебуха застати кад је матица уједанпут престала носити јаја. Матица није задовољила својој природи, она није нанијела толико јаја колико захтијева њена природа, него је морала уједанпут престати с ношењем јаја, а тијем се уједанпут и јаки ток крви морао зауставити те је пошљедица свега тога да се матица разбољела и исте зиме умрла или остала неплодна т. ј. на прољеће почела носити сама трутовска јаја. Ето с таком се економијом слаже г. игуман

Методије, а од тога слагања неће имати српски пчелари никакве користи. А кад неће имати пчелари отуда никакве користи, онда су заиста на својем мјесту мало час наведене ријечи ове: *Es giebt apistische Schriftsteller die sich nur dadurch um die Bienenzucht verdient machen könnten, wenn sie zu schreiben aufhören würden.* Ја нијесам требао овдје ничије име спомињати нити износити доказе онијем, који још нијесу дорасли за онај посао, којета су се латили као што је то добро опазио госп. Павао Јерман у 10 бр. „Српскога Пчелара“ од ове године, али ја спомињући њихова имена и упуштајући се у доказе хтио сам тијем да кажем шта ме је изазвало да пишем опет о својој американци. Ја ћу сад да набројим све добре стране своје американке не обзирући се даље ни на чија пискарања. Добре су стране моје американке ове:

1.) Пчеларство је најкориснија грана економска. Али покрај свега тога што се зна да је најкориснија грана економска, ипак се њиме мало баве и нико и не помишља да би се могло подићи до националноекономске висине. Ми на то помишљамо, зато и препоручујемо сваком пчеларство. А да се пчеларство подигне до националноекономске висине, мора се држати оне народне: „На осовини роди мед“, јер не пружају нектара сви крајеви у свако доба пчели. А да се може с коришћу извести оно „на осовини роди мед“, мора бити за тај посао и удесна кошница. Кошнице велике за тај посао не смију бити. Кошнице, у којима су оквири 40 см. високи, нијесу за тај посао, а сваки, који такве кошнице препоручује сељаку, јако гријеша. Американка је за тај посао, јер у њој су оквири у средњу руку. Нити су велики нити су мали него су таман за кошнице, које су за пренашање, а нијесу ни мали да бисмо се могли бојати да зими на њима не ће моћи презимити. Разумије се да у њима не смије бити Ханеманова решетка при пренашању. Ханеманова се решетка меће у њих кад су већ на пчелињаку и кад је паша у средњу руку, иначе Ханемановој решеци нема мјеста у американци. Кошнице с великим оквирима нијесу добре

стога за пренашање што мало могу стати на кола и што се саће у њима лако искрха. У американкама су оквири умјерене величине да се не ће никад скрхати на путу ма да се како тресу кола и што американки може по дванаест стати на кола. Свака американка, која се пренаша, има остраг на вратима у сриједи вратаоца, која се при пренашању скину, а мјесто њих остаје изнутра прикована решетка од жица велика 14 см. у квадрат. Кроз ту решетку и на лето струји промаха непрестано да не може бити никакве бојазни да ће се пчеле погушити при пренашању кошница на бољу пашу. Кад се стигне на бољу пашу и кошнице се скину с кола и поставе у ред, онда се решетке на лету отворе и кад се пчеле мало смире, онда се и вратаоца на вратима затворе. Ја носим без прекидања $8\frac{1}{2}$ сахата своје кошнице и никад се нијесу ни у једној пчеле погушиле. При пренашању треба пчелар да понесе у каквом суду воде, те ће по који пут попрскати водом решетку на вратима. Пчеле се дакле не могу погушити, јер је решетка доста велика, кроз коју улази у американку доста ваздуха.

2) У мсјој американци ударају оквири сјечилице на лето, а шта то значи, разјаснили смо напријед. На мојој американци имају два лета, једно на дугачкој страни, а друго на узаној. Преко зиме и у прољеће отворено је лето на дугачкој страни,* и ако се не пренашају кошнице на бољу пашу, остају увијек лета на дугачкој страни отворена. Разумије се да су онда лета

* Ја сам напријед показао и доказао да оквири у кошници треба да ударају сјечимице на лето. То захтијева природа пчелиња, то захтијева пракса и теорија. То нам напошљетку показују највећи практичари у пчеларству, Хановеранци. Они у своје празне плетаре, прије него што стресу рој у њих, залијене почетке са саћем. Те почетке са саћем залијене тако да кад пчеле изведу сасвијем саће до доље, онда то саће удара сјечимице на лето. Хановеранац не три у кошници да саће удара пљоштимице на лето. Ево шта каже Лецен, најбољи познавалац Хановерскога пчеларења. *Sämtliche Waben stehen dann später in gleicher Entfernung und sehen mit der Seitenkante nach dem Flugloche. (Kalter Bau). Ohne diesen Vorbau würde häufig Wurr und Warmbau von den Bienen aufgeführt werden.* Дакле Warmbau а то је кад ударају оквири пљоштимице на лето не три Хановеранац у кошницама. Нека запамте ово од јуче пчелари, који су већ добили свраб, да се размећу са својом токоршњом праксом. Па чујте што пише Павло Јерман, учитељ у Петријанцима код Вараждина да тамо сељаци, кад им пчеле у којој кошници

на узаној страни затворена. Али кад се кошнице носе на врло бујну пашу, онда се на тој бујној паши поставе тако да су лѣта на узаној страни отворена, јер тако могу више кошница стати на одређеном простору и што на тако бујној паши не долазе Ханеманове решетке у њих. Ханеманова се решетка меће само кад је паша у средњу руку, иначе њој нема мјеста у американци. Американку, која има лето само на узаној страни, раширио сам ја по Хрватској и Славонији. У њој су оквири, какве сам ја удесио и којима сам ја величину одредио, па ја ипак не смијем казати да је то моја американка као што то њеко чини у Србији. Моја је она тек онда кад добије лѣто и на дугачкој страни и кад се у њој и Ханеманова решетка може употребити у своје вријеме. Што у мојој американци ударају оквири сјечимице на лѣто, то јој је добра страна. А зашто је то боље особито за зиму и прољеће рано казали смо напријед.

3) Американка је моја удешена за крајеве, у којима је главна паша у прољеће, јер су оквири у њима доста велики и што се легло у њој брзо развија стога што је лѣто на дугачкој страни. А уједно је удешено и за јесењу главну пашу, јер није сувише велика, може се пренашати и могу доста да стану на одређеном мјесту кад се лѣта отворе на узаној страни.

4.) Сврха је пчеларењу да се дође до меда а њешто и воска. Пчелар дакле мора гледати да све употреби како би могао што више меда и воска добити. То пак

изведу саће пљоштимице на лѣто, у јесен то лѣто зауше, па пробуше друго лѣто, на које ће ударати саће сјечимице. Чујте то ви од јуче пчелари! Па чујте напошљетку шта је још 1829. барон Еренфелс, einer der grössten Imkermeister, die je die Welt gesehen казао у својој књизи Он говори како треба почетке од саћа простим кошницама прилијепити овако: Dies geschieht sicher, wenn ein kleines Wabenstück oben am Haupt eingespeilt wird und die Richtung also bekommt, dass es gen das Flugloch nicht mit der Breite, sondern mit der Schneide steht. А на другом мјесту каже озвко: Der wilde Bienenstock richtet seine Wachstafeln regelmässig mit der Schneide gegen das Flugloch. А на стр. 121. вели то исто, што чине и сељаци око Вараждина: Stöcke, welche Zufällig warm gebaut, d. i. ihre Wachswaben nicht gegen das Flugloch mit der Schneide gestellt haben, lasse ich also wenden, dass der Wachsbau gegen die Ausflugsseite damit zu stehen kommt, das Flugloch darnach neu ausschneiden und das alte fest vermachen. Још вам једанпут велим: Чујте то добро ви надрипчелари!

може постићи само са јаким кошницама. Ако има слабих кошница, мораће их појачавати из јаких додавањем легла, а јаке опет ако је потребно у којем крају спекутивно прихрањивати докле не наступи главна паша. У кошницама, које удешава пчелар за сабирање меда не смије тријети трутовскога саћа него мора гледати да је у кошницама само пчелиње саће. Мора имати увијек у резерви доста израђена пчелињег саћа, како би могао достојно главну пашу испрети. Тек кад узима довољно оквира с празним пчелињим саћем, моћи ће казати: Сад видим да с коришћу пчеларим. Гдје у прољеће има паше, ту се не ће спекулативно прихрањивати, јер више вриједи пчелама један дан кад сабирају мед из природе него четири дана спекулативнога прихрањивања. Да дође пчелар до празнога пчелињег саћа, правиће вјештачко саће и метати у кошнице да га пчеле доврше. То је добро и стога што ће се тијем задовољити природи пчелињој кад пчеле граде саће. Како се може још доћи до младога пчелињег саћа, наћи ће пчелар у мојој књизи „Српски Пчелар“. Кад је паша у средњу руку, те се у американке понамештају Ханеманове решетке, тада се могу у медушту употребити и оквири с трутовским саћем. Прије него што главна паша пукне, морају пчеле престати градити саће. Такође американке јаке удешене за пашу не смију се ројити. А да се не роје, вадићемо из њих оквири с леглом, па њима слабице ојачавати, кидаћемо матичњаке од њих и додаваћемо празно саће пчелиње. Ако главна паша пада у јунију, онда ћемо моћи препријечити ројење и тијем ако матицу ухватимо и убијемо, све матичњаке покидамо и само један највећи и најљепши оставимо. То се смије само с онијем американкама чинити, које имају матору матицу и коју пчелар и онако мисли замијенити младом матицом. Хватање матица за вријеме главне паше назваше некад пчелари „златним правилом“. Али то се правило не смије узети за оуће правило, које би вриједило за сваку пашу ма у које вријеме та паша падала. То не може бити никако.

(Паставиће се.)

Читаоцима „Српскога Пчелара“.

С овим првим бројем „Српскога Пчелара“ ступамо у име Бога у трећу годину. Ми смо гледали колико смо год могли да поуком из пчеларства будемо од користи и од помоћи српским пчеларима, па ћемо и даље гледати то. Трудимо се да рационално пчеларство ухвати дубоки коријен у нашем народу, јер оно је најкориснија грана економска, оно нас подиже и кријепи материјално, а уједно облагорођава душу и срце наше. Нема кориснијега, а нема ни благороднијега рада од пчеларства, зато молимо своје свештенство и учитељство, да наш лист шире међу народ препоручујући му га и истичући му сваком приликом од пчеларства велику корист материјалну и моралну. Још прије 23 године стекао је главни уредник „Српскога Пчелара“ то увјерење да је материјално благостање темељ сваком напретку народном, зато је и почео да пише о пчеларству, које је најкориснија грана економска, те њим да подиже и шири економску свијест међу наш народ и да омили народу својем неуморни рад, који је извор свијех врлина. Ми се можемо, колико год хоћемо, хвалити да имамо политичке свијести, али то не вреди ништа, та политичка свијест не помаже нама ништа и поред све те велике политичке свијести ми ћемо пропадати и бићемо потискивани све донде докле наша политичка свијест не буде почивала на економској свијести. Само онај народ има и може имати праве истините политичке свијести, од које ће имати користи, ако му та политичка свијест почива на економској свијести. Без економске свијести — ми велимо — не може бити ни политичке свијести. Може нам ко год хоће то порицати и говорити да наш народ у овим крајевима има доста политичке свијести, ми ћемо му одговорити да та политичка свијест не вреди ништа, јер поред ње ми сваким даном све горе стојимо, пропадамо, иселавамо се, са свијех позиција бивамо потискивани, а то све за то, што немамо економске свијести, што нам се неуморни рад није омилио, што нам је материјално благостање јадно, а на томе не може почивати и уздизати се права истинита политичка свијест. Наша је тежња дакле да помоћу пчеларства, које је најкориснија грана економска, подижемо економску свијест у нашем народу, да му рад омилио, јер у раду је живот, у раду је наш спас. Зато молимо свештенство и учитељство да нас потпомогну у томе нашем раду и да не заборава да на материјалном благостању почива сваки други напредак и да пчеларство ствара мирне и побожне грађане, којима се срце и душа облагорођава сваким даном имајући увијек неуморну пчелицу и њене врлине пред очима. Молимо и политичке и друге наше листове да „Српски Пчелар“ свесрдно препоруче нашем пчеларском свијету, јер до претплатника стоји хоће ли наш лист постати и по сликама угледнији а тијем и кориснији.

Уредништво.

И з ј а в а.

Поводом тога, што је неки Аца Живановић у 5. броју „Пчелара“ што излази у Београду, неопраодано и увредљиво наернуо на врло ученог г. професора Јована Живановића, измеђући му с омаловажавањем његова рада, рђаву намеру, што је у 6. броју „Срп. Пчелара“ на објективан и учтив начин исправио једну велику заблуду штампану у 1. броју београдског „Пчелара“ да мед није биљни производ, као што у београдском „Пчелару“ пише, него да је органски производ, а у 8. броју „Срп. Пчелара“ опет научно и на најучтивiji начин доказао и разјаснио, да кошница Аце Живановића, којој су оквири 40 цм. високи а 20 цм. широки, не може задовољити две најважније погодбе практичне кошнице, а то су: да се с кошницом може брзо и лако радити, јер „време је новац“ и да се може са лакоћом преносити с паше на пашу, јер „на осовини роди мед“, — то су пчелари из Бачке, Баната, Срема, Славоније и Босне на скуштини својој 13. (25.) августа о. г. у Руми одржаној, уверени о познатој темељитости и истинитости, доказа г. Јована Живановића, у које доказе што се тиче меда, после проналазака славног анатома Шенфелда нико више не може сумњати, а после искуством посведочене практичности није могуће реконструисаној Американци г. професора Јована Живановића првенство одрећи — одлучили, да с презрењем пређу преко надрипчеларских испада Аце Живановића, на особито уважавајући неоцењиве заслуге г. професора Јована Живановића, који је предајући на пчеларској катедри у богословији карловачкој и својим 24 годишњим научним писањем из теорије и праксе о пчели и пчеларству и реконструисаном Американком својом на пољу пчеларства стекао, користивши тиме своме народу, — записнички изразили су му благодарно признање с молбом, да у истом правцу и на даље ради, на славу имена а на корист народа свог не осврћући се ни на чију благодарност и насртања надрипчеларска, а овим уједно се пчеларска скупштина и јавно ограђује против таког немотивираног нападања на угледне пчеларске научнике, као што је г. професор Јован Живановић.

У име срп. пчеларске скупштине.

У Руми, дана 13. (25.) августа 1898 држане.

Марко Шаула
парох.

Избрани одбор ad hoc:
Др. Жарко Миладиновић

Ђ. Коларовић
парох.

П а б и р ц и

— † Ц. Ј. Х. Гравенхорст умро је 21 августа у 3¹/₂ сата ујутру у 75 години својега живота. Заслуге су његове за пчеларство велике и у пракси — у пчеларењу није се с њиме могао мјерити ни један пчелар. Лака му земља!

— **Воћна уш** (*Aspidiotus perniciosus*) још је опаснија него филоксера, јер ова тамани само чокот, а она не само воћке него и шумска дрвета и сваки шипраг. Живи у јужној Америци и Австралији. На Берлинској пијаци опазила се та уш на воћу, које је увезено из Америке. Још се ова множи ужасно. Од једнога пара размножи се близу пет милијона преко године. На које дрво падне, то је за кратко вријеме пропало. С уништењем воћака, шумских дрвета и сваног шипрага зло ће бити и за нашу пчелу.

— **Главни и одговорни уредник „Српскога Пчелара“** видјели су на свијетлу сриједу ове године на лијепом пчелињаку Васе Латкића, пароха Јазачкога у једној кошници на пошљедњем оквиру матицу у највећој слави и помпи окрушену колом од пчела, из којега се гдјекоја приближи јој те јој дода хране и проглади је, па се опет у коло стави. Ово је главном уреднику друга пут да је видио овај дивни појав код пчела, који га поткрепљује у томе да младопчелари имају право кад тврде да матица седамнаест најзрелије седамнаест дана носи јаја, па се онда 5—7 дана одмара. За вријеме тога одмарања пчеле је околне у облику кола и тада велимо ми да је матица у највећој слави и помпи. То бива дакле послје сваке перјоде кад се матица послје ношења јаја одмара, а то је послје сваких седамнаест дана. Преко прољећа и љета матица обнавља седам пута ношење јаја, дакле има седам перјода. Седам пута по седамнаест дана носи матица јаја, а послје свакога седамнаестог дана одмара се 5—7 дана. Дакле седам пута могао би пчелар видјети матицу преко године кад се одмара, кад је у највећој слави и помпи, па опет су ријетки пчелари који су је видјели у тој слави.

Претплата, огласи, рекламирање, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

Претплату за Србију прима Пчеларско-воћарска задруга у Београду.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају.

Рукописи се не враћају.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.